

Indhold

FORORD	1
1. INDLEDNING	1
1.1. PROBLEMFORMULERING.....	3
1.2. EKSISTERENDE VIDEN OM AKTIONSFORSKNINGSTILGANGE OG SUNDHEDSFREMME I EN UNGDOMSUDDANNELSESKONTEKST I DANMARK.....	6
2. LITTERATURREVIEW AF AKTIONSFORSKNINGSTILGANGE INDEN FOR IDRÆT OG SUNDHEDSFREMME PÅ UNGDOMSUDDANNELSER	8
2.1. REVIEW: FORMÅL OG KONTEKST	8
2.2. BAGGRUND OG EKSISTERENDE VIDEN	9
2.3. REVIEWMETODE.....	10
2.3.1. <i>Integrativt review</i>	11
2.4. SØGESTRATEGI.....	12
2.4.1. <i>Databaser og søgekriterier</i>	15
2.4.2. <i>Søgeresultater</i>	16
2.4.3. <i>Søgekriterier og screening</i>	18
2.5. DATAREDUKTION OG SYNTSE AF OVERORDNEDE FUND	19
2.6. FUND OG DESKRIPTIV ANALYSE.....	26
2.7. DISKUSSION AF TEMAER I REVIEWARTIKLEN	28
2.7.1. <i>Nødvendige facilitatorer? - Lærernes centrale rolle</i>	28
2.7.2. <i>Graden af deltagelse - Elevernes rolle og involvering</i>	32
2.7.3. <i>Bæredygtighed og institutionel parathed</i>	37
2.7.4. <i>Review - Begrænsninger og anbefalinger til fremtidig forskning</i>	43
2.8. DELKONKLUSION TIL REVIEW.....	47
3. KONTEKST	49
3.1. HOLDSPIL.....	49
3.2. KULTUR, BEVÆGELSESKULTUR, IDRÆTSMILJØ OG SUNDHEDSFREMME.....	51
3.3. DEMOKRATI OG HOLDSPIL I RELATION TIL AKTIONSFORSKNINGSTILGANGE I SPILSAMMEN	55
3.4. DE FIRE UNGDOMSUDDANNELSER I SPILSAMMEN.....	56
3.4.1. <i>Den danske gymnasiale uddannelseskontekst</i>	57
3.4.2. <i>Den danske erhvervsuddannelseskontekst</i>	59
3.4.2.1. Erhvervsuddannelsernes struktur	59
3.4.2.2. Idræt, motion og bevægelse på erhvervsuddannelser.....	60
3.4.2.3. <i>EUX</i>	60
3.4.2.4. <i>SOSU</i>	62

3.4.3.	FGU	65
3.4.3.1.	<i>Produktionsskolerne</i>	65
3.4.3.2.	<i>Forberedende GrundUddannelse</i>	66
3.5.	DE FIRE SPECIFIKKE SKOLER SOM INDGÅR I SPILSAMMEN	68
3.5.1.	<i>STX: Øregård Gymnasium</i>	69
3.5.2.	<i>EUX: Technical Education Copenhagen - TEC</i>	69
3.5.3.	<i>SOSU: SOSU Nykøbing Falster</i>	70
3.5.4.	<i>FGU: FGU Syd- og Vestsjælland, Slagelse</i>	70
4.	VIDENSKABSTEORETISK RAMME	72
4.1.	ARGUMENTER FOR VALG AF TEORI	73
4.2.	VIDENSKABSTEORETISKE PERSPEKTIVER	75
4.3.	DET DELTAGENDE PARADIGME	75
4.3.1.	<i>Aktionsforskning og aktionsforskningstilgange</i>	77
4.3.2.	<i>Afhandlingens position i det deltagende paradigme</i>	79
4.4.	INVOLVERING OG DISTANCE I ET AKTIONSFORSKNINGSDESIGN: ET ELIASANSK PERSPEKTIV.....	83
4.4.1.	<i>Forskeren som interesseret subjekt</i>	85
5.	TEORI - NORBERT ELIAS OG FIGURATIONSSOCIOLOGI	87
5.1.1.	<i>Civilisationsprocessen, grundlaget for Elias' sociologi</i>	87
5.1.2.	<i>Menneskelig eksistens, funktioner og samhandling som interdependens i figurationer</i>	89
5.1.3.	<i>Habitus og selvbeherskelse</i>	91
5.1.3.1.	<i>Kultur i et Eliasiansk perspektiv</i>	93
5.1.4.	<i>Et samfund af individer</i>	93
5.1.4.1.	<i>Etablerede/outsidere</i>	95
5.1.5.	<i>Muligheder og begrænsninger</i>	95
5.1.6.	<i>Utilsigtede konsekvenser og resultater af menneskelig samhandling</i>	98
5.1.7.	<i>Betydningen af fysiske og sociale strukturer i figurationssociologi</i>	99
6.	METODISK RAMME	100
6.1.	METODE OG DESIGN – KRITISK GENNEMSIGTIGHED.....	100
6.1.1.	<i>Begrundelse og argumenter for valg af kvalitativ metode</i>	101
6.1.2.	<i>Begrundelsesform og forskningsproces</i>	101
6.2.	DATAGENERERING OG -STRATEGI I SPILSAMMEN	104
6.2.1.	<i>Multicaseinspireret intervention baseret på aktionsforskningstilgange</i>	104
6.2.2.	<i>Datastrategier og empiriindsamling i aktionsforskningstilgange</i>	106
6.2.2.1.	<i>Empiriindsamling og graden af forskningsdeltagerinvolvering</i>	109
6.3.	FELTARBEJDE.....	111
6.3.1.	<i>Forskerrolle og indtrædelse i feltet</i>	112
6.3.2.	<i>Etiske overvejelser</i>	113

6.3.2.1. SpilSammens etiske overvejelser i et aktionsforsknings- og figurationssociologisk perspektiv.....	114
6.3.3. Informanter.....	116
6.3.3.1. Sampling.....	118
6.3.4. Fortrolighed - balancen mellem anonymitet og transparens	120
6.3.5. Feltnoter og reflektiv journalføring	122
6.3.6. Interview	125
6.3.6.1. Interviews i aktionsforskning.....	126
6.3.6.2. Interviewmetode – semistrukturerede interview	128
6.3.7. Fokusgrupper	129
6.3.7.1. Onlinefokusgrupper.....	130
6.3.7.2. Temaguide og vignetter i fokusgrupper	131
6.3.8. Interviewdatabehandling og kodning.....	132
6.3.9. Dokumenter	136
6.3.9.1. Artefakter fra feltarbejdet.....	136
6.4. FIGURATIONSSOCIOLOGISK FORTOLKNING OG MENINGSDANNELSE.....	137
6.4.1. Fortolkning i det deltagende paradigme	138
6.5. ANALYSERAMME OG STRATEGI.....	140
6.5.1. Om brugen af teori i analysen.....	142
7. UNDERSØGELSESDSIGN.....	144
7.1. SPILSAMMEN: EN METODISK UNDERSØGELSE MED INSPIRATION FRA GISU.....	144
7.2. WORKSHOPDESIGNET I SPILSAMMEN.....	146
7.3. WORKSHOPPROCESSEN I SPILSAMMEN.....	149
7.4. SPILSAMMENS FORLØB PÅ DE ENKELTE SKOLER	150
7.4.1. Øregård Gymnasium	150
7.4.2. TEC.....	151
7.4.3. SOSU Nykøbing Falster	152
7.4.4. FGU Slagelse.....	152
8. ANALYSE	154
8.1. TEMA 1: HVILKEN BETYDNING FIK SPILSAMMENS FORLØB FOR DE FIRE SKOLERS BEVÆGELSESKULTUR?.....	154
8.1.1. Øregård Gymnasium	154
8.1.2. TEC.....	156
8.1.3. SOSU Nykøbing Falster	156
8.1.4. FGU Slagelse.....	157
8.2. TEMA 1 – OPSAMLING OG KOMPARATIV ANALYSE.....	158
8.3. TEMA 2: HVILKE INSTITUTIONELLE MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER ER DER FOR AT UDVIKLE PÅ BEVÆGELSESKULTUREN PÅ DE FIRE SKOLER?	159
8.3.1. Øregård Gymnasium	163

8.3.1.1.	Skolefaciliteter på Øregård Gymnasium	163
8.3.1.2.	Øregård Gymnasium: Figurationens særpræg, elevgrundlag og mulighed for forandring	165
8.3.1.3.	Øregård Gymnasiums erklærede værdier	168
8.3.1.4.	Øregård Gymnasium: Figurationens fysiske idrætsmiljø og eksisterende bevægelseskultur	169
8.3.1.5.	Øregård Gymnasiums bevægelseskultur i lærernes og elevernes perspektiv	172
8.3.2.	<i>TEC</i>	176
8.3.2.1.	Skolefaciliteter på TEC.....	177
8.3.2.2.	TEC: Figurationens særpræg, elevgrundlag og mulighed for forandring.....	180
8.3.2.3.	TEC's erklærede værdier.....	183
8.3.2.4.	TEC: Figurationens fysiske idrætsmiljø og eksisterende bevægelseskultur.....	185
8.3.2.5.	TEC's bevægelseskultur i lærernes og elevernes perspektiv	188
8.3.3.	<i>SOSU Nykøbing Falster</i>	191
8.3.3.1.	Skolefaciliteter på SOSU Nykøbing Falster	192
8.3.3.2.	SOSU Nykøbing Falster: Figurationens særpræg, elevgrundlag og mulighed for forandring.....	194
8.3.3.3.	SOSU Nykøbing Falsters erklærede værdier	196
8.3.3.4.	SOSU Nykøbing Falster: Figurationens fysiske idrætsmiljø og eksisterende bevægelseskultur.....	197
8.3.3.5.	SOSU Nykøbing Falsters bevægelseskultur i lærernes og elevernes perspektiv	199
8.3.4.	<i>FGU Slagelse</i>	201
8.3.4.1.	Skolefaciliteter på FGU Slagelse	202
8.3.4.2.	FGU Slagelse: Figurationens særpræg, elevgrundlag og mulighed for forandring	204
8.3.4.3.	FGU Slagelses erklærede værdier	208
8.3.4.4.	FGU Slagelse: Figurationens fysiske idrætsmiljø og eksisterende bevægelseskultur	209
8.3.4.5.	FGU Slagelses bevægelseskultur i lærernes og elevernes perspektiv	211
8.4.	TEMA 2 – OPSAMLING OG KOMPARATIV ANALYSE.....	213
8.4.1.	<i>Del 1. Skolefigurationernes særpræg, elevgrundlag og deres muligheder for forandring .....</i>	214
8.4.2.	<i>Del 2. Skolefigurationernes erklærede værdier .....</i>	215
8.4.3.	<i>Del 3. Skolefigurationernes fysiske idrætsmiljø eksisterende bevægelseskultur.....</i>	217
8.4.4.	<i>Del 4. Skolefigurationernes bevægelseskultur i lærernes og elevernes perspektiv .....</i>	218
8.5.	TEMA 3: HVORDAN HAR DE DELTAGENDE ELEVER OG LÆRERE	
	OPFATTET DERES RESPEKTIVE SKOLEFIGURATIONER OG DERES HANDLEMULIGHEDER DERI?	221
8.5.1.	<i>Øregård Gymnasium: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet skolefigurationen og deres handlemuligheder deri.....</i>	221
8.5.2.	<i>TEC: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet skolefigurationen og deres handlemuligheder deri.....</i>	225
8.5.3.	<i>SOSU Nykøbing Falster: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet skolefigurationen og deres handlemuligheder deri.....</i>	231

8.5.4.	<i>FGU Slagelse: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet skolefigurationen og deres handlemuligheder deri</i>	236
8.6.	TEMA 3 – OPSAMLING OG KOMPARATIV ANALYSE.....	239
8.7.	TEMA 4: HVORDAN HAR DE DELTAGENDE ELEVER OG LÆRERE OPFATTET DE DEMOKRATISKE WORKSHOPS OG AKTIONSFORSKNINGSTILGANGEN I SPILSAMMEN?.....	240
8.7.1.	<i>Øregård Gymnasium: Lærernes og elevernes opfattelse af SpilSammen</i>	241
8.7.2.	<i>Øregård Gymnasium: Elevernes og lærernes opfattelse af aktionsforskningstilgangen</i>	244
8.7.3.	<i>TEC: Lærernes og elevernes opfattelse af SpilSammen</i>	249
8.7.4.	<i>TEC: Elevernes og lærernes opfattelse af aktionsforskningstilgangen</i>	253
8.7.5.	<i>SOSU Nykøbing Falster: Lærernes og elevernes opfattelse af SpilSammen</i>	257
8.7.6.	<i>SOSU Nykøbing Falster: Elevernes og lærernes opfattelse af aktionsforskningstilgangen</i>	260
8.7.7.	<i>FGU Slagelse: Lærernes (og elevernes) opfattelse af SpilSammen</i>	264
8.7.8.	<i>FGU Slagelse: Elevernes og lærernes opfattelse af aktionsforskningstilgangen</i>	269
8.8.	TEMA 4 – OPSAMLING OG KOMPARATIV ANALYSE.....	274
8.8.1.	<i>Del 1 - Lærernes og elevernes opfattelse af SpilSammen</i>	275
8.8.2.	<i>Del 2 - Elevernes og lærernes opfattelse af aktionsforskningstilgangen</i>	279
9.	DISKUSSION	283
9.1.	CENTRALE FUND.....	283
9.2.	DISKUSSION AF ANALYSENS FUND OG SPILSAMMENS RESULTATER	287
9.2.1.	<i>Tema 1: SpilSammens design og interventionsresultater – muligheder og begrænsninger</i>	287
9.2.2.	<i>Tema 2: Muligheder og begrænsninger i idrætsmiljøet og dets betydningen for at udvikle bevægelseskultur</i>	293
9.2.3.	<i>Tema 3: Skolefigurationer og handlemuligheder</i>	297
9.2.4.	<i>Tema 4: Aktionsforskningstilgange og demokratiske workshops</i>	303
9.3.	HOLDSPIL OG FÆLLESSKABER... GIVER DET MENING?	307
9.4.	TEORETISKE REFLEKSIONER – MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER.....	312
9.5.	METODISKE OG DESIGNMÆSSIGE REFLEKSIONER.....	314
9.5.1.	<i>Et aktionsforsknings- og workshopinterventionsdesign informeret af figurationssociologi</i>	314
9.5.1.1.	<i>Overførbarehed</i>	316
9.5.2.	<i>Selvrefleksivitet – et kritisk blik på forskersubjektivitet og processen i SpilSammen</i>	317
10.	KONKLUSION	319
10.1.	TEMA 1: HVILKEN BETYDNING FIK SPILSAMMENS FORLØB FOR DE FIRE SKOLERS BEVÆGELSESKULTUR?.....	320

10.2. TEMA 2: HVILKE INSTITUTIONELLE MULIGHEDER OG BEGRÆNSNINGER ER DER FOR AT UDVIKLE PÅ BEVÆGELSESKULTUREN PÅ DE FIRE SKOLER?	321
10.3. TEMA 3: HVORDAN HAR DE DELTAGENDE ELEVER OG LÆRERE OPFATTET DERES RESPEKTIVE SKOLEFIGURATIONER OG DERES HANDLEMULIGHEDER DERI?	323
10.4. TEMA 4: HVORDAN HAR DE DELTAGENDE ELEVER OG LÆRERE OPFATTET DE DEMOKRATISKE WORKSHOPS OG AKTIONSFORSKNINGSTILGANGEN I SPILSAMMEN?	324
10.5. SPILSAMMENS CENTRALE FUND OG BIDRAG TIL EKSISTERENDE VIDEN	326
11. DANSK RESUMÉ	329
12. ENGLISH SUMMARY.....	336
BILAGSFORTEGNELSE	343
BILAG 1: WORKSHOPBESKRIVELSE AF SPILSAMMEN	344
BILAG 2: BESKRIVELSE AF PARTIBOLD.....	350
BILAG 3: ARTEFAKTER FRA WORKSHOPS	351
BILAG 5: SAMTYKKEAFTALE (ONLINE).....	375
BILAG 6: SAMTYKKEAFTALE (FYSISK TILSTEDEVÆRELSE)	377
BILAG 7: FOKUSGRUPPEINTERVIEWS	379
BILAG 8: VIGNETTER.....	389
BILAG 9: SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEWS.....	390
BILAG 10: INTERVIEWGUIDE - UFORMELT INTERVIEW - ØREGÅRD GYMNASIUM	406
BILAG 11: TRANSSKRIBERINGSSKABELON	407
REFERENCELISTE	408

11. Dansk resumé

Nærværende afhandling undersøger forandringspotentialer i relation til bevægelseskultur på ungdomsuddannelser. Informeret af figurationssociologi og via den workshoporienterede intervention '*SpilSammen*' på fire forskellige danske ungdomsuddannelsesinstitutioner, har jeg søgt indsigt i muligheder for at udvikle samskabte og elevdrevne bevægelsesinitiativer. Unge mennesker i Danmark scorer lavt på mange trivselsparametre, og særligt i perioden hvor de overgår fra en børnetilværelse i folkeskolen til en ungetilværelse, hvor de forventes af tage mere ansvar for og valg om deres fremtid. Afhandlingen tager udgangspunkt i den eksisterende forskning inden for feltet, som ikke alene fremhæver fysisk aktivitets potentiale for generel trivsel og sundhed, men ligeledes den gavnlige effekt i uddannelses- og skolesammenhænge, herunder øget koncentration, stressreduktion og uddannelsesmæssige resultater som karakterer og fremmøde. Set i lyst af denne viden er det problematisk, at der blandt unge i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse kan observeres et fald i generel idrætsdeltagelse. Store variationer i mulighederne for fysisk aktivitet på tværs af forskellige ungdomsuddannelser komplicerer situationen yderligere. Interventioner med ungemålgruppen har ofte en 'top-down' tilgang og overser den viden og indsigt, som unge har i deres egen livssituation, deres egne behov samt muligheder for handling. I et forsøg på at udfordre disse problemstillinger er *SpilSammen* blevet udviklet som en aktionsforskningsinspireret intervention, der blev gennemført i fire forskellige ungdomsuddannelseskontekster: Gymnasieskole (STX - Øregård Gymnasium), ErhvervsUddannelsesEksamen (EUX - TEC Frederiksberg), Social- og Sundhedsuddannelse (SOSU - SOSU Nykøbing Falster) og Forberedende Grunduddannelse (FGU - FGU Slagelse). Workshoppene fokuserer på inkluderende holdspil, demokrati og bevægelseskultur. Den overordnede præmis er at inkludere unge meningsfuldt i forskningsprocessen under hensyntagen til deres ressourcer og interesser. Ved at anvende metoder og et design inspireret af aktionsforskningstilgange sigter undersøgelsen mod at bruge de unge deltageres ekspertise til at styrke interventions- og implementeringsprocesser. Informeret af Norbert Elias' figurationssociologiske perspektiver og dermed med et fokus på menneskelig gensidig forbundenhed, forsøgte *SpilSammen* at involvere eleverne aktivt i udviklingen af holdspilinspirerede bevægelsesinitiativer på deres skoler. Workshoppene og holdspillene fungerede som et middel snarere end et mål, der opmuntrede til inkluderende bevægelsesinitiativer uden at begrænse innovative ideer til ændringer i skolernes bevægelseskultur.

I denne afhandling har jeg søgt at besvare følgende forskningsspørgsmål: *Hvordan er det muligt, i en demokratisk og samskabende proces med fokus på inkluderende idrætsaktiviteter, at udvikle bevægelseskulturen på fire forskellige ungdomsuddannelser?*

Afhandlingen er yderligere operationaliseret i fire tematiske underspørgsmål, der med baggrund i det overordnede forskningsspørgsmål guider læseren gennem indholdet:

- Tema 1: Hvilken betydning fik SpilSammens forløb for de fire skolars bevægelseskultur?
- Tema 2: Hvilke institutionelle muligheder og begrænsninger er der for at udvikle på bevægelseskulturen på de fire skoler?
- Tema 3: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet deres respektive skolefigurationer og deres handlemuligheder deri?
- Tema 4: Hvordan har de deltagende elever og lærere opfattet de demokratiske workshops og aktionsforskningstilgangen i SpilSammen?

Afhandlingen undersøger således udviklingsprocessen og interventionsresultaterne, de enkelte skolers forudsætninger for deltagelse og forandring, såvel som elevernes og lærernes fortolkninger af muligheder og begrænsninger i deres respektive skolekontekster samt i interventionsprocessen og aktionsforskningsdesignet.

Kapitel et er afhandlingens indledning som rammesætter SpilSammens grundlæggende præmis og introducerer til forsknings- og genstandsfeltet.

Kapitel to i afhandlingen dykker ned i den eksisterende viden om aktionsforskning, idræt og sundhedsfremme i en ungdomsuddannelseskontekst. Kapitlet starter med en kort introduktion til eksisterende beslægtet dansk forskning, der anvender aktionsforskningstilgange til at udvikle og undersøge idræt i en skolekontekst. Derefter præsenterer jeg en omfattende litteraturgennemgang, der specifikt omhandler aktionsforskning inden for idræt og sundhedsfremme i en ungdomsuddannelseskontekst. Gennem en integrativ reviewtilgang, undersøger jeg eksisterende relevant forskning. Der identificeres forskelle og fællestræk i studierne samt muligheder og begrænsninger i anvendelsen af aktionsforskningstilgange i disse kontekster.

I kapitel tre lægges fundamentet for at forstå nuancerne i SpilSammen. Først definerer jeg holdspil som koncept, hvorefter de centrale termer der bruges i afhandlingen begrebsafklares. Derefter undersøges det potentielt symbiotiske forhold mellem aktionsforskning, holdspil og demokrati i SpilSammen. Herefter redegør jeg for de relevante karakteristika for de fire ungdomsuddannelseskontekster (STX, EUX, SOSU og FGU) i interventionen, samt giver en kort

introduktion til de fire skoler Øregård Gymnasium, TEC, SOSU Nykøbing Falster og FGU Slagelse.

I det *fjerde kapitel* undersøger og belyser jeg de videnskabsteoretiske perspektiver, der ligger til grund for afhandlingens udformning. Jeg undersøger i kapitlet, hvordan placeringen i det deltagende paradigme har styret og informeret min forskningsproces og foretager efterfølgende en kort diskussion af kompleksiteten i involvering og distance, set gennem en Eliasiansk teoretisk linse i relation til det valgte aktionsforskningsdesign, og hvordan dette meningsfuldt kan kombineres med et figurationssociologisk perspektiv. Herigennem udfolder jeg ligeledes nuancerne i min subjektivitet som forsker og mit potentielle bias.

I det *femte kapitel* beskæftiger afhandlingen sig med Norbert Elias' figurationssociologiske teori. Jeg har anvendt Norbert Elias' teori til at udforske udviklingsprocessen og forstå elevernes og lærernes perspektiver i SpilSammens interventionsforløb. Elias' fokus på det sociale livs dynamiske karakter og menneskelig sameksistens i figurationer har hjulpet med at afdække kompleksiteten i deltageres oplevelser. Kapitlet udfolder den teoretiske ramme og dens anvendelighed til at undersøge udviklingsprocesser gennem kæder af gensidig afhængighed inden for figurationer. Kapitlet undersøger, hvordan de udviklede muligheder og begrænsninger for- og utilsigtede konsekvenser af menneskelig samhandling kan belyse komplekse sociale processer, og hvilken betydning disse har haft i SpilSammens forløb. Dynamikken mellem magt og funktion inden for figurationer undersøges sammen med Elias' habitusbegreb for at give anledning til en nuanceret forståelse af de sociale kompleksiteter i forbindelse med forsknings- og interventionsprocessen, samt de dispositioner, handlinger og eller mangel på samme de forskellige elever og lærere har udvist i processen.

I det *sjette kapitel* introducerer jeg den metodiske tilgang. Jeg starter med at argumenterer for mit valg af kvalitative metoder og dykker kort ned i afhandlingens begrundelsesform. Efterfølgende gennemgår og argumenterer jeg for SpilSammens valgte datastrategi, herunder inspirationen fra multicaseforskning, og hvilke konnotationer der er i at arbejde med aktionsforskningsinspirerede interventioner. Efterfølgende redegør jeg for afhandlingens empiriske data baseret på mit feltarbejde, som omfatter lærerinterviews, elevfokusgrupper og feltnoter, kombineret med diverse dokumenter og artefakter. Jeg diskuterer undervejs også de etiske overvejelser, der har været forbundet med min tilstedeværelse i feltet og den efterfølgende afrapportering. Slutteligt præsenterer jeg min fortolkningsmæssige ramme, som er informeret af figurationssociologi og hermeneutik og rammesat af min placering i det deltagende paradigme. Sluttede præsenterer jeg

afhandlingens analysestrategi, som er tematisk og baseret på de fire underspørgsmål til forskningsspørgsmålet. Analysestrategien udgør den grundlæggende struktur for analysen og sikrer en overensstemmelse med nøgletemaerne i det kodede datasæt.

I det *syvende kapitel* redegør jeg for afhandlingens undersøgelsesdesign og dermed SpilSammens konkrete interventions- og workshopproces. Jeg beskriver, hvordan jeg har navigeret i at skulle arbejde med replicering af tidligere forskning, gennemgår det konkrete design af SpilSammens enkelte workshops og beskriver forløbs- og udviklingsprocessen i workshopene på de enkelte skoler.

I det *ottende kapitel* præsenterer jeg afhandlingens analyse, som er struktureret omkring de fire temaer beskrevet i analysestrategien. Hvert tema afsluttes med en opsamlende komparativ analyse af resultaterne på tværs af de fire skoler. *Det første tema* undersøger SpilSammens betydning for bevægelseskulturen på hver skole. Dette afsnit giver en detaljeret redegørelse for de processer og umiddelbare resultater, der blev faciliteret af workshopene på de fire skoler. Ved at fokusere på den specifikke udvikling på hver skole giver analysen indsigt i de dynamikker, der formede skolernes bevægelseskulturer under interventionen. *Det andet tema* udforsker de institutionelle muligheder og begrænsninger, der påvirkede udviklingen af bevægelseskulturen på de fire skoler. Analysen undersøger skolernes faciliteter, deres unikke karakteristika og elevgrundlag, erklærede værdier, idrætsmiljøet samt hvordan både lærerne og eleverne opfatter mulighederne og begrænsningerne i den eksisterende bevægelseskultur på skolerne. *Det tredje tema* dykker ned i elevernes og lærernes opfattelser af deres respektive skoler og deres forandringsorienterede handlingspotentiale deri, i kontekst af deres deltagelse i SpilSammens workshops. Denne del af analysen fokuserer på den figurationelle dynamik inden for skoleklasserne og undersøger, hvordan individerne positionerer sig og navigerer i deres muligheder inden for den bredere sociale kontekst på hver skole. Afsnittet søger at afdække magtrelationerne mellem elever, lærere og skoleledelse, og hvordan disse dynamikker påvirker potentialet for transformative ændringer i bevægelseskulturen. *Det fjerde og sidste tema* undersøger deltageres opfattelse af de demokratiske workshops og den aktionsforskningstilgang, der blev brugt i SpilSammen. I dette tema er der fokus på, hvordan deltagerne opfattede arbejdet med workshopene og metoden heri.

Analysen trækker på kvalitative data fra interviews, fokusgrupper og observationer for at få en dybere forståelse af deltageres oplevelser. Fra tema to og frem er Norbert Elias' figurationssociologi blevet anvendt som en central teoretisk ramme for at forstå og belyse de komplekse interaktioner mellem individer og de sociale strukturer, de er en del af. Bl.a. har Elias'

begreber om interdependens og magtbalancer været afgørende for at kunne analysere, hvordan elever og lærere navigerer inden for de eksisterende figurationer på deres respektive skoler, og hvordan disse figurationer både skaber muligheder og begrænsninger for udviklingen af bevægelseskultur. Ved at fokusere på de dynamiske forhold inden for figurationerne har analysen kunnet afdække, hvordan sociale strukturer ikke blot er rammer for handlinger, men også resultatet af en kontinuerlig proces af forhandling og tilpasning blandt de involverede individer. Denne tilgang muliggør en belysning af, hvordan interventionsprocessen i SpilSammen blev formet af skolernes unikke sociale og kulturelle kontekster, og hvordan disse figurationer påvirkede deltagernes engagement og ejerskab i projektet.

I det *niende kapitel* indleder jeg afhandlingens diskussion med en kort præsentation af analysens centrale fund, hvorefter jeg kritisk diskuterer implikationerne af disse analytiske fund og de praktiske resultater af workshopinterventionen, under inddragelse af relevant viden fra afhandlingens integrative review samt eksisterende forskning og litteratur. Med baggrund i analysen vil den første del af diskussionen undersøge muligheder og begrænsninger i SpilSammens design baseret på erfaringerne i processen samt de konkrete interventionsresultater. Herefter diskuterer jeg muligheder og begrænsninger i idrætsmiljøet og dets betydning for at udvikle bevægelseskultur. Den anden del af diskussionen følger den tematiske struktur for afhandlingen og diskuterer derfor lærernes og elevernes oplevelser af skolefigurationerne og deres handlemuligheder deri. Med reference til tema fire, diskuterer jeg efterfølgende aktionsforskningstilgange og demokratiske workshops, hvordan de har været meningsfulde i SpilSammen samt, hvordan SpilSammens analysefund bidrager til den eksisterende forskning. Kapitlet indeholder også en kort diskussion af det teoretiske perspektiv og dets begrænsninger. Til slut præsenterer jeg metodologiske refleksioner over styrkerne og begrænsningerne ved de valgte forskningsmetoder, hvilket giver værdifulde overvejelser til fremtidige studier.

I det *tiende kapitel* fremlægger jeg SpilSammens konklusion, hvori afhandlingen afrundes. Formålet har været at udforske muligheder for udviklingen af holdspilsinspireret bevægelseskultur gennem demokratiske workshops på fire forskellige danske ungdomsuddannelsesinstitutioner. De mest centrale fund i afhandlingen er følgende:

- Ved at anvende et workshopdesign, der var baseret på eksisterende forskning, gav SpilSammen værdifuld indsigt i den nuancerede dynamik i implementeringen af aktionsforskninginspirerede interventioner i specifikke sammenhænge på de fire deltagende

skoler. De praktiske resultater varierede betydeligt og fremhævede både muligheder og begrænsninger, under indvirkning af de utilsigtede konsekvenser af planlagte menneskelige handlinger, der afspejler det komplekse og gensidigt afhængige sociale liv på hver skole.

- Graden af oplevet meningsfuldhed i forbindelse med deltagelse i workshoppe varierede blandt elever og lærere på tværs af de fire skoler. Mens Øregård Gymnasiums tydelige skolekultur og demokratiske sociale struktur bidrog til at skabe konkrete bevægelseskulturelle tiltag, oplevede TEC-eleverne en betydelig afkobling fra deres skolekultur, hvilket forhindrede engagement, realistiske forslag og konkrete forandringer i bevægelseskulturen. SOSU-skolens komplekse uddannelsesstrukturelle dynamik og elevernes begrænsede vilje til at tage ansvar resulterede i en række forslag til potentielle ændringer, men førte ikke til konkrete handlinger. FGU-eleverne kæmpede på grund af manglende interesse og ressourcer med at navigerer i og bidrage meningsfuldt til workshopprocessen.
- Interventionsprocessen i SpilSammen har vist sig at være ambivalent i forhold til at nå delmålene om at udvikle bevægelseskulturen på skolerne. De overordnede praktiske resultater fremhæver workshopdesignets anvendelighed i en STX-kontekst, men understreger dets begrænsede anvendelighed i andre skolekontekster i sin nuværende form. Dette peger på vigtigheden af at anerkende, at selv et rimeligt fleksibelt aktionsforskningsworkshopdesign, der fokuserer på samskabelse og tager hensyn til deltagerens behov, værdier og ressourcer, ikke uden videre med succes kan appliceres i alle ungdomsuddannelsessammenhænge. Her er en dybere forståelse af de interne magtdynamikker og sociale strukturer på hver skole nødvendig for at sikre succesfuld implementering af sådanne tilgange.
- Afhandlingen understreger nødvendigheden af at balancere demokratiske idealer med de forskellige realiteter, der gør sig gældende i forskellige skolekontekster, når man anvender aktionsforskningsprincipper i en ungdomsuddannelseskontekst. Forskningsprocessen i SpilSammen bekræfter den eksisterende litteraturs vægtning af lærernes deltagelse og engagement i aktionsforskningsprocesser i en ungdomsuddannelseskontekst. Lærerne spillede en central rolle i samskabelsesprocessen, og utilstrækkelige ressourcer, såsom tid

eller (idræts)uddannelse, begrænsede interventionsprocessen på skoler, hvor lærerne manglede disse ressourcer.

- Derudover fremhæver afhandlingen værdien af at inkludere tilpassede holdspilsaktiviteter baseret på principperne fra Center for Holdspil og Sundhed i workshopdesignet. På trods af skolernes forskellige fortolkninger, blev disse aktiviteter positivt modtaget af eleverne som muligheder for bevægelse, spil og leg. Selvom der opstod praktiske udfordringer og konflikter inden for holdspilsaktiviteterne, så fungerede disse som illustrative eksempler på demokratiske processer for eleverne. Holdspillet repræsenterede også en håndgribelig indledende ramme for at diskutere demokratiske principper med eleverne og faciliterede en større forståelse for deres potentielle roller i en samskabelsesproces.

12. English summary

The thesis explores the intersection of movement culture, youth education, democratic principles, and figurational sociology. The study employs the ‘*SpilSammen*’ workshop intervention at four different Danish upper secondary- and vocational education institutions, focusing on possibilities for and the co-creation of movement initiatives. Existing research provides compelling evidence of the positive impact of physical activity on various aspects of health and well-being. However, there is a noticeable decline in sports participation among young individuals in Denmark during the transition from elementary to youth education, coupled with low scores on well-being parameters. The variations in opportunities for physical activity across different educations and institutions further complicate the matter. Interventions often adopt a top-down approach, overlooking the in-depth knowledge that young individuals possess about their own interests, needs, and opportunities. To address this gap, the thesis introduces *SpilSammen*, an action research-inspired intervention conducted in four diverse upper secondary- and vocational education settings: Upper secondary school (STX – Øregård Gymnasium), vocational education programme qualifying for access to higher education (EUX – TEC Frederiksberg), social and health care training programme (SOSU – SOSU Nykøbing Falster), and preparatory youth education & training (FGU – FGU Slagelse). The project employs a collaborative and democratic workshop design, drawing inspiration from existing research. The workshops focus on team sports, democracy and movement culture. The overarching premise is to include young individuals meaningfully in the research process, considering their resources and capabilities. By utilizing action research and participatory research methodologies, the study aims to leverage the expertise of young participants in strengthening intervention and implementation processes. Inspired by Norbert Elias' figurational sociological perspectives, *SpilSammen* aimed to involve students actively in developing team game-inspired movement initiatives at their schools. The workshops served as a means rather than an end, encouraging inclusive movement initiatives without restricting innovative changes in the schools' movement culture.

In this dissertation, I have endeavoured to address the following research question: *How is it possible, in a democratic and co-creative process with a focus on inclusive sports activities, to influence the movement culture in four different upper secondary schools?*

The thesis is operationalized into four thematic sub-questions that, based on the overall research question, guide the reader through the content:

- Theme 1: What impact did the SpilSammen program have on the movement culture of the four schools?
- Theme 2: What are the institutional opportunities and constraints for developing movement culture in the four schools?
- Theme 3: How did the participating students and teachers perceive their respective schools and the existing movement culture?
- Theme 4: How did the participating students and teachers perceive the democratic workshops and the action research approach in SpilSammen?

Employing Norbert Elias' figurational sociological theory, the thesis examines the development process and intervention outcomes, the individual schools' prerequisites for participation and change, as well as the students and teachers' interpretations of options and constraints in their respective school contexts, in the intervention process and action research design.

The *second chapter* of this thesis delves into the existing knowledge surrounding action research and health promotion within the context of upper secondary- and vocational education in Denmark. Starting with a short introduction to existing similar research in a Danish context, the chapter establishes a baseline for the understanding of action research interventions utilizing sport and physical activity in a Danish context. This section subsequently presents a comprehensive integrative literature review specifically addressing action research within the domains of sports and health promotion in the context of various youth educational settings. It critically examines prior research, identifying gaps, strengths, and limitations in the application of action research methodologies within these contexts.

In *chapter three*, I lay the foundation for understanding the nuances of SpilSammen. First, I define team games as a concept, after which sport and movement culture are conceptualized. The narrative then unfolds to examine the potentially symbiotic relationship between action research, team games and democracy in SpilSammen. Next, I explain the relevant characteristics of the four youth education contexts (STX, EUX, SOSU and FGU) in the intervention, and give a brief introduction to the four schools Øregård Gymnasium, TEC, SOSU Nykøbing Falster and FGU Slagelse.

In *chapter three*, the groundwork is laid for comprehending the nuances of the SpilSammen intervention. It initiates by elucidating the essence of team sports (holdspil) and establishes a definition of sports (idræt) and movement culture. The narrative then unfolds to examine the possibly symbiotic relationship between action research, team sports, and democracy within the

SpilSammen intervention. These foundational elements set the stage for an exploration of the four featured upper secondary- and vocational education institutions (STX, EUX, SOSU, and FGU) and their unique characteristics and dynamics within the SpilSammen framework.

In the *fourth chapter*, I investigate and elucidate the general epistemological perspectives that shape my thesis. Situated within the participatory paradigm, I begin by exploring how my research aligns with this specific paradigm. The ensuing discussion probes the complexities of involvement and detachment, viewed through an Eliasian lens within the context of my action research design and how this can be meaningfully combined with a figurational theoretical perspective, by examining Elias' concepts of involvement and detachment. Elaborating on the Eliasian concept of researcher positionality, I unpack the nuances of my subjectivity as a researcher and my potential bias.

In the *fifth chapter*, the thesis engages with Norbert Elias' figuration sociological theory. The study utilizes Norbert Elias' figuration sociological theory to explore the developmental process and understand the perspectives of students and teachers in the SpilSammen intervention. Elias' focus on the dynamic nature of social life and interdependence within figurations aids in unraveling the complexities of participants' experiences. The chapter unravels the theoretical framework and its applicability in exploring civilizational processes, human existence and interactions as interdependencies within figurations, delving into the intricacies of options, constraints, and unintended consequences, highlighting their significance for societal development and the process in SpilSammen. The dynamics of power and function within figurations are examined, along with the concepts of habitus and self-control providing a nuanced understanding of social complexities in the context of the SpilSammen intervention.

In the *sixth chapter*, I introduce the methodological approach of the thesis. I begin by arguing for my choice of qualitative methods and briefly discuss the rationale behind the research design. I then review and argue for the data strategy employed in SpilSammen, including the influence of multi-case research and the implications of working with action-research-inspired interventions. Following this, I provide an overview of the empirical data, which is based on extensive fieldwork including teacher interviews, student focus groups, and field notes, combined with various documents and artifacts. I also address the ethical considerations related to my presence in the field and the subsequent reporting. Finally, I present my interpretive framework, which is informed by figurational sociology and hermeneutics, framed within my position in the participatory paradigm. The chapter concludes with a presentation of the thesis's analytical strategy, which is thematic and

structured around the sub-questions of the research question. This strategy forms the foundational structure of the analysis, ensuring alignment with the key themes identified in the coded data set.

In the *seventh chapter*, I provide a detailed account of the research design employed in this thesis, specifically focusing on the actual intervention results and workshop processes of SpilSammen. I elaborate on how I navigated the challenges of replicating prior research, thoroughly examine the specific design of each of SpilSammen's workshops, and describe the progression and developmental processes of the workshops across the individual schools.

In the *eighth chapter*, I present the dissertation's analysis, structured around the four themes delineated in the analysis strategy. Each theme is followed by a summarizing comparative analysis of the results across the four schools. *The first theme* delves into the impact of SpilSammen on the movement culture at each school. This section provides a detailed account of the processes and immediate outcomes facilitated by the workshops at the four schools. By focusing on the specific developments at each school, the analysis offers insights into the dynamics that shaped the schools' movement cultures during and after the intervention. *The second theme* explores the institutional options and constraints that influenced the development of movement culture at the four schools. The analysis examines the schools' facilities, their unique characteristics and student demographics, declared values, sports environment, as well as how both teachers and students perceive the possibilities and constraints within the existing movement culture at the schools. This theme aims to identify the conditions that were crucial for SpilSammen's ability to facilitate changes in the schools' movement cultures. *The third theme* delves into the perceptions of students and teachers regarding their respective schools and their action-oriented potential for change within them. This part of the analysis focuses on the figurational dynamics within school classes and investigates how individuals position themselves and navigate their possibilities within the broader social context at each school. The theme provides a deeper understanding of the power relations between students, teachers, and school leadership, and how these dynamics influence the potential for transformative changes in movement culture. *The fourth and final theme* examines the participants' perceptions of the democratic workshops and the action research approach used in SpilSammen. This theme focuses on the extent to which participants felt engaged and took ownership of the workshop activities and outcomes.

The analysis draws on qualitative data from interviews, focus groups, and observations to gain a deeper understanding of participants' experiences. From the second theme onward, Norbert Elias' figurational sociology is employed as a central theoretical framework to understand and illuminate

the complex interactions between individuals and the social structures they inhabit. Elias' concepts of interdependence and power balances have been pivotal in analyzing how students and teachers navigate within the existing figurations at their respective schools, and how these figurations both create opportunities and impose limitations on the development of movement culture. By focusing on the dynamic and non-static relationships within figurations, the analysis has been able to uncover how social structures are not merely frameworks for action but are also the result of an ongoing process of negotiation and adaptation among the involved individuals. This approach has enabled an understanding of how the intervention process in SpilSammen was shaped by the unique social and cultural contexts of the schools, and how these figurations influenced the participants' engagement and ownership of the project.

In the *ninth chapter*, I unfold a thorough discussion, addressing key aspects of the research, starting by briefly presenting the key findings from the analysis, followed by a critical examination of the implications of these analytical insights and the practical outcomes of the workshop intervention. This examination incorporates relevant knowledge from the dissertation's integrative review as well as existing research and literature. Building on the analysis, the first part of the discussion explores the possibilities and limitations of SpilSammen's design, based on my experiences during the process and the specific intervention results. I then discuss the opportunities and constraints within the sports environment and their significance for developing movement culture. Continuing with the thematic structure of the dissertation, the subsequent section addresses the teachers' and students' experiences of school figurations and their potential for action within these contexts. In reference to theme four, I further discuss the action research approaches and democratic workshops, evaluating their relevance in SpilSammen and how the findings contribute to the existing body of research. The chapter also includes a brief discussion of the theoretical perspective and its limitations. Finally, I present methodological reflections on the strengths and limitations of the chosen research methods, offering valuable considerations for future studies. Fundamentally, this chapter serves as a comprehensive reflection, providing new perspectives and practical implications for the field of research.

The *tenth chapter* of the PhD thesis concludes the SpilSammen project, which aimed to explore the development of team sports-inspired movement culture through democratic workshops in four different Danish youth education institutions. The most pivotal and important findings and results of the thesis are the following:

- Employing a workshop design derived from existing research (GISU), SpilSammen provided valuable insights into the nuanced dynamics of implementing action research-inspired workshop designs in specific and diverse contexts within the four intervention schools. The practical outcomes varied significantly, displaying both options and constraints influenced by the unintended consequences of planned human actions, reflecting the complex and interdependent social structures within each school.
- The perception of the meaningfulness of the workshops varied among students and teachers across the four schools. While Øregård Gymnasium's recognizable culture and democratic social structure facilitated tangible changes, TEC's students experienced a significant disconnect from their school culture, hindering realistic proposals or tangible changes in movement cultures. SOSU's complex educational structural dynamics and students' limited willingness to take responsibility created anecdotal proposals for potential changes but did not lead to tangible actions. FGU students, due to a lack of interest and resources, struggled to contribute meaningfully to the workshop process.
- The SpilSammen process proved ambivalent in achieving its sub-goal of developing movement culture in schools. The overall practical results highlight the workshop design's applicability in an STX context, emphasizing its limited applicability in other school contexts in its current form. This underscores the importance of recognizing that even a reasonably flexible action research workshop-design, focusing on co-creation and considering participants' needs, values, and resources, cannot be consistently applied to different contexts. Here, a deeper understanding of the internal power dynamics and social structures within each school is necessary, as it is essential for ensuring the successful implementation of such approaches.
- The thesis emphasizes the necessity of balancing democratic ideals with the varied realities of different school contexts when employing action research principles in a youth education setting. The research process in SpilSammen supports the existing literature's emphasis on teachers' participation and engagement in action research processes in a youth education context. Teachers played a central role in the co-creation process, and insufficient resources, such as time or training, hindered the intervention process in schools where teachers lacked these resources.

- Additionally, the thesis highlights that the incorporation in SpilSammen of pliable team game activities based on the principles of the Center for Team Sports and Health into the workshop design inspired by previous research (GISU) was meaningful. Despite different views on- and interpretations of the team games in the different schools, the activities were positively received by students as opportunities for fun, engagement and play. While practical challenges arose, the conflicts within the team game activities turned into illustrative examples of democratic decision-making for both students and teachers. The team sports also provided a tangible framework for discussing democratic principles, facilitating students' understanding of their role in the co-creation process.